

Strazbur, 16. oktobar 2008.

CCPE(2008)2

## **KONSULTATIVNO VIJEĆE EVROPSKIH TUŽILACA (CCPE)**

### **Mišljenje br. 2 (2008) Konsultativnog vijeća evropskih tužilaca o alternativama krivičnom gonjenju**

usvojeno od strane CCPE-a na 3. plenarnoj sjednici  
(Strazbur 15. – 17. oktobar 2008.)

---

#### **UVOD**

1. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE) je osnovano 13. jula 2005. godine od strane Komiteta ministara u cilju izrade mišljenja o pitanjima koja se odnose na tužilačku organizaciju i unaprjeđenja djelotovornog sprovođenja Preporuke Rec(2000)19 od 6. oktobra 2000. godine o ulozi državnog tužilaštva u sistemu krivičnog pravosuđa.
2. Član 3 pomenute Preporuke ukazuje da „u određenim krivično-pravnim sistemima, državni tužioci (...) odlučuju o alternativama krivičnom gonjenju“. Član 24-c ove Preporuke takođe predviđa da bi državni tužioci naročito trebalo da „nastoje da osiguraju da krivično-pravni sistem funkcioniše na najefikasniji mogući način“.
3. Ovo mišljenje je pripremljeno u skladu sa Opisom zadataka koje je Komitet ministara povjerio CCPE-u<sup>34</sup>, imajući u vidu Akcioni plan CCPE-a<sup>35</sup> i zaključke Konferencije vrhovnih državnih tužilaca Evrope održane u Ceļu (Njemačka) od 23. do 25. juna 2004 na temu: „Diskreciona ovlašćenja državnog tužilaštva: načelo oportuniteta ili načelo legaliteta – prednosti i nedostaci“.

---

34 Opis zadataka usvojen na 1019. sjednici zamjenika ministara (27. februar 2008.godine).

35 Odobrena od strane Komiteta ministara na 981. sastanku zamjenika ministara 26. novembra 2006.

4. Na ovoj Konferenciji, vrhovni državni tužioci Evrope su sa zadovoljstvom konstatovali tendenciju usklađivanja ciljeva koji se nastoje postići u Evropi oko načela javnog interesa, jednakosti svih lica pred zakonom i individualizacije krivične pravde u skladu sa Preporukom Rec(2000)19. Konferencija vrhovnih državnih tužilaca Evrope je pozvala na primjenu sljedećih načela:
  - a. treba da postoji mogućnost izbora između krivično-pravnog odgovora i drugih vrsta odgovora na krivična djela, bez obzira da li je u pitanju sistem obaveznog ili diskrecionog krivičnog gonjenja, pri čemu se mora imati da umu da javni interes zahtijeva kažnjavanje teških krivičnih djela;
  - b. potreba da alternative krivičnom gonjenju budu ozbiljne, uvjerljive i takve da mogu spriječiti ponovno činjene krivičnih djela, a da pri tome uzimaju u obzir interese oštećenih;
  - c. potreba da se alternative krivičnom postupku primjenjuju u skladu sa zakonskim odredbama, uz uspostavljanje ravnoteže prava oštećenih sa objektivno pravičnim i nepristrasnim postupanjem prema učiniocu.
5. U izradi ovog Mišljenja, CCPE je takođe uzео u obzir i sljedeće Preporuke Komiteta ministara: Rec(87)18 o pojednostavlјivanju krivične pravde, Rec(85)11 o ulozi oštećenih i Rec(99)19 o posredovanju u krivičnim stvarima, kao i rad Savjeta Evrope na polju restorativne pravde<sup>36</sup>. Takođe je uzeta u obzir i Okvirna odluka Savjeta Evropske unije od 15. marta 2001. o položaju oštećenih u krivičnom postupku<sup>37</sup>.
6. U cilju adresiranja ovog pitanja, CCPE je odlučio da sprovede istraživanje o alternativama krivičnom gonjenju kako bi utvrdio i promovisao najbolje prakse koje primjenjuju države članice Savjeta Evrope. U ovu svrhu sprovedena je anketa među članovima CCPE-a, u kojoj je od njih traženo da dostave svoje odgovore kako bi se povela rasprava na ovu temu na 2. plenarnoj sjednici CCPE-a (Strazbur, 28. – 30. novembar 2007). U ovom Mišljenju su uzeti u obzir odgovori 23 države članice.

## DEFINICIJE

7. U svrhe ovog Mišljenja, „alternativne mjere krivičnom gonjenju“ se shvataju

---

<sup>36</sup> Vidi naročito Rezoluciju br. 1 usvojenu tokom 27. Konferencije evropskih ministara pravde (Jerevan, 12. – 13. oktobra 2006.).

<sup>37</sup> 2001/220 JHA.

kao mjere koje prate konačno, privremeno ili uslovno odustajanje od krivičnog gonjenja u slučaju kada je učinjeno krivično djelo zbog kojeg bi učinilac inače bio suočen sa krivičnom sankcijom poput uslovne ili bezuslovne kazne zatvora ili novčane kazne, zajedno sa sporednim kaznama poput oduzimanja određenih prava.

8. Shodno naprijed navedenom, usaglašeno je da postupak „priznanja krivice“ pred sudom ne potpada pod predmet ovog Mišljenja, obzirom da ne otklanja potrebu vođenja krivičnog postupka i da vodi osudi.
9. Takođe, „otпуст“ koji postoji u nekim državama članicama se ne smatra alternativom krivičnom gonjenju, obzirom da slijedi nakon osude.

## **OPŠTA RAZMATRANJA**

10. Pribjegavanje alternativnim mjerama krivičnom gonjenju nije u suprotnosti sa preovlađujućim sistemom obaveznog krivičnog gonjenja u Evropi, koje se obično shvata na sljedeći način: za svako protivpravno djelo postoji odgovor, pri čemu vrsta odgovora nije ograničena samo na izricanje sankcija; ove mjere su poznate u svim sistemima.
11. Neke države članice imaju diskrecioni sistem krivičnog gonjenja. Druge države imaju sistem obaveznog krivičnog gonjenja, ali njihovi zakони o krivičnom postupku predviđaju izuzetke poput:
  - slučajeva u kojima je krivično gonjenje očigledno necjelishodno imajući u vidu propisane ciljeve, od kojih je jedan da se spriječi ponavljanje izvršenja krivičnog djela;
  - predmeti u kojima je otklonjena štetna posljedica isplatom sume novca ili na drugi način;
  - predmeti koji uključuju maloljetnog učinioca.
12. U nekim zemljama, obaveza sprovođenja krivičnog gonjenja se može izbjeći u odnosu na maloljetnike, u kontekstu „reformativnih mjera“ i u veoma posebnim predmetima koji se odnose na laka krivična djela učinjena od strane lica koja nisu nikada ranije bila u sukobu sa zakonom, ili u predmetima u kojima je krivično djelo srednje teško, ali je ispoljeno iskreno kajanje.
13. Organ koji sprovodi krivično gonjenje u većini država je u naročito dobrom položaju da predloži i osigura valjanu primjenu alternativa koje predstavljaju

odgovor pravosuđa na učinjena krivična djela. Ponekad, ovo pitanje je stvar isključivog izbora tužioca, ali može biti potreban i pristanak sudije na takav aranžman kako bi se postupak obustavio.

14. U drugim državama, međutim, uloga tužioca je mnogo manje značajna od uloge sudije, koji ima isključivo pravo da odluči o obustavi, dok je tužilac vezan strogim poštovanjem načela obaveznog krivičnog gonjenja.
15. Alternativne mjere moraju biti u skladu sa ciljevima kojima se mora voditi rad krivičnog pravosuđa, naime, da se spriječi ponovno činjenje krivičnih djela, da se pomogne u otklanjanju štetne posljedice koja je nastala za društvo, da se uzme u obzir interes oštećenih, da se obezbijedi poštovanje prava odbrane, da se osigura valjan odgovor na protivpravne radnje i da se spriječi ponavljanje krivičnog djela.
16. Zakonodavstvo nekih država propisuje da alternativne mjere treba primjenjivati onda kada sankcija nije neophodna da bi se spriječilo ponavljanje krivičnog djela.
17. Pojam djela koje ne predstavlja značajnu prijetnju društvu je poznat zakonodavstvu mnogih zemalja. Međutim, upotreba alternativnih mjera krivičnom gonjenju je veoma strogo ograničena kada su u pitanju najteža krivična djela poput trgovine ljudima ili terorizma i teška krivična djela kod kojih je veoma izražen javni interes.
18. Alternativne mjere krivičnom gonjenju, čiji se spektar može progresivno obogaćivati, odražavaju evolucionu fazu u razvoju društva i modernizaciju pravde (što je veoma dobrodošao razvoj) nasuprot tradicionalnom sistemu koji se sastoji isključivo od uslovnih ili bezuslovnih kazni zatvora ili novčanih kazni, naročito kada su u pitanju maloljetni učinioци ili maloljetnici koji nisu ranije bilo osuđivani.
19. Ove mjere podstiču učinioca, a moguće i oštećenog ukoliko je ovaj drugi na odgovarajući način povezan sa istima, da prihvate odgovor pravosudnog sistema. Ponekad je zakonom propisano da oštećeni može uložiti prigovor na odustanak od krivičnog gonjenja. Ovo se vrši kroz preispitivanje odluke koju je donio tužilački organ, od strane ili neposredno nadređenog datom tužiocu ili od strane suda više instance. U nekim državama članicama nema alternativnih mjera koje ne zahtijevaju pristanak oštećenog.
20. Alternativne mjere takođe imaju prednost da učinioce ne čine izgnanicima iz

društva, već umjesto toga podstiču njihovu rehabilitaciju; u nekim zemljama krivični postupak preporučuje usvajanje ovih mjera onda kada se čini da je djelo rezultat nepromišljenosti, a ne nepoštovanja zakona i zakonskih zabrana.

21. Alternativne mjere često čine naknadu štete osjetno smislenijom u očima javnosti od prostog plaćanja određene sume novca (previše površno umirivanje savjesti) ili zatvora.
22. Kao alternative zatvorskoj kazni, one dovode do smanjivanja zatvorske populacije u Evropi, u kojoj su mnogi zatvori prenatrpani, a zatvorski budžet obično najviše opterećuje pravosudni budžet.
23. Alternativne mjere mogu smanjiti opterećenost sudova, ali često njihovo organizovanje podrazumijeva veoma veliki obim posla za tužilaštva.
24. Međutim, njih ne treba smatrati mjerama koje predstavljaju bolje korišćenje sredstava; naprotiv, one zahtijevaju značajna materijalna sredstva – posebno prostorije – i ljudske resurse, pažljivu pripremu, obrazovanje i informisanje javnosti o prirodi alternativnih mjera krivičnom godnjenju, dobro obučene pojedince sposobne da ih primjenjuju i prate (na primjer posrednici) zajedno sa tužiocima; ova lica moraju da dobiju adekvatnu zaradu i da budu profesionalno angažovani, a ne kao volonteri filantropi, na sličan način na koji se udruženja koja pružaju javne usluge kvalifikuju za subvencije.
25. U nekim državama članicama, zakonodavstvo nabraja i ograničava predmete u kojima se mogu primijeniti alternativne mjere. U drugim slučajevima, ovo se ostvaruje preko neobavezujućih pravnih akata. U skladu sa Preporukom Rec(2000)19<sup>38</sup> i u cilju unaprjeđenja pravičnog, konzistentnog i efikasnog rada državnog tužilaštva u ovoj oblasti, države članice treba da nastoje da:
  - utvrde opšte smjernice za implementaciju ove krivične politike;
  - utvrde opšta načela i kriterijume na osnovu kojih će se donositi odluke u pojedinačnim predmetima, kako bi se onemogućilo proizvoljno donošenje odluka.
26. Javnost mora biti informisana o naprijed navednom sistemu, smjernicama, načelima i kriterijumima. Preporučuje se obrazovanje posebnih aranžmana u cilju izlaganja konkretne primjene naprijed navedenih smjernica.

---

38 Vidi stav 36 Obrazloženja Preporuke.

27. Prije usvajanja alternativnih mjera krivičnom gonjenju, ekonomski, administrativni i strukturalni uslovi moraju biti predmet ocjenjivanja kako bi se provjerila njihova adekvatnost u pogledu primjene ovih mjera na praktičan i konkretan način.

## **PRIMJERI ALTERNATIVA KRIVIČNOM GONJENJU IZ PRAKSE DRŽAVA ČLANICA SAVJETA EVROPE**

28. Različite dobre prakse primjene alternativnih mjera krivičnom gonjenju se mogu primjetiti u državama članicama Savjeta Evrope. CCPE želi da skrene pažnju na neke od njih.
29. „Rappel a la lo“ (upozorenje sudije) se veoma često koristi u nekim državama članicama u kojima se naziva „opomena“ kada se koristi uz određene formalne elemente od strane posebno kvalifikovanog moderatora, a naročito za maloljetnike: tužilac ili neki drugi nadležni pravosudni organ održava ozbiljan razgovor sa učiniocem ili njegovim/njenim zastupnikom, tokom kojeg se ovom drugom ponovo predočavaju zakonske odredbe i rizik od kažnjavanja u slučaju ponovnog kršenja zakona. Cilj je da učinioci shvate posljedice njihovog djela po društvo, oštećenog i njih same. Ovo upozorenje se koristi kada su u pitanju protivpravna djela koja imaju manje teške posljedice po društvo ili u odnosu na lica koja nisu ranije bila osuđivana. Druga slična formula se koristi u sistemima restorativne pravde i uključuje razgovor o težini djela, itd.
30. Učinioci se mogu uputiti u zdravstvenu, socijalnu ili stručnu ustanovu: tužilac ili neki drugi nadležni organ nalaže učiniocu protivpravnog djela da stupi u kontakt sa određenom vrstom tijela, na primjer sa udruženjem u kojem će pohađati obuku ili predavanja u vezi sa temom koja je povezana sa protivpravnim djelom: na primjer, u slučaju djela koja se odnose na ugrožavanje bezbjednosti saobraćaja, kurs koji uključuje, pored propisa o vožnji, susrete sa licima koja su zadobila teške invaliditete kao posljedica saobraćajnih nezgoda, a koji će pomoći učiniocima da shvate posljedice nepropisne vožnje. Još jedan primjer: kada se u podizanju maloljetnih lica uoče ozbiljni nedostaci, može se ponuditi kurs o „roditeljstvu“ roditeljima „koji nisu u stanju da se nose sa situacijom“. Za učinioca koji je alkoholičar: službe za higijenu hrane mogu organizovati sesije; za mlađe učinioce koji su krivi za ometanje javnog reda ili rasističko ili antisocijalno ponašanje, mogu se predložiti predavanja iz građanskog obrazovanja kako bi maloljetnici shvatili težinu njihovih djela i promijenili svoje ponašanje.

31. Brzo i djelotvorno rješavanje situacije koja predstavlja protivpravno djelo može doprinijeti ublažavanju efekata uznemirenosti koja nastaje usljed kršenja zakona: na primjer, vozači koji nisu u mogućnosti da pokažu svoju vozačku dozvolu prilikom saobraćajne kontrole mogu to uraditi narednog dana. U oblasti zaštite životne sredine i prostornog planiranja, vraćanje u prvobitno stanje često predstavlja adekvatan odgovor koji može djelovati odvraćajuće u odnosu na ponavljanje krivičnog djela.
32. Posljedice uzrokovane krivičnim djelima se ponekad mogu otkloniti, bilo povraćajem prevarno otuđene imovine ili davanjem novčane naknade ili izvinjenjem oštećenom. Otklanjanje štetnih posljedica se ponekad može organizovati u okviru postupka posredovanja između krivca ili oštećenog kojim se potvrđuje sporazum stranaka o uslovima istog, a kada je vjerovatno da će se kontakt među njima nastaviti i u budućnosti, zaštitom od novog krivičnog djela – kroz na primjer društveno korisni rad.
33. Krivična reparacija za maloljetne učinioce može imati oblik obrazovne aktivnosti u okviru koje se maloljetnik obavezuje na neplaćen rad u domu starijeg lica ili upućivanje pisma izvinjenja oštećenom, itd.
34. Mjera odvajanja od porodice se može izreći učiniocu nasilja u porodici.
35. Određeno lice može biti stavljeno pod posmatranje bez preduzimanja kasnije krivično-pravne aktivnosti pod uslovom da to lice ne bude više po sumnjom da je počinilo ili da namjerava da poćini dalja krivićna djela.
36. Poravnanje se može predložiti učiniocu koji prihvata sankciju koju će potvrditi sudija: oduzimanje vozaćke dozvole, neplaćen rad, zabrana boravka na određenim mjestima, plaćanje određene sume novca. Ovaj aranžman, potvrđen od strane sudije, je veoma sličan priznanju krivice, ali se smatra „alternativom krivićnom gonjenju“ obzirom da ne predstavlja osudu kao takvu i da se ne unosi u kaznenu evidenciju. U nekim zemljama, poreska novćana kazna se može naći kao vrsta alternativne mjere.
37. Zavisnicima od opojnih droga može se naložiti lijećenje (u nekim zemljama krivićni postupak se više ne pokreće zbog proste upotrebe opojnih droga; prednost se umjesto toga daje lijećenju).
38. U nekim zemljama takođe se uzimaju u obzir motivi zbog kojih je učinjeno krivićno djelo, kao i držanje učinioca: određeni motivi poput rasizma, diskriminacije ili polne pripadnosti mogu isključiti mogućnost primjene alternative.

39. „Aktivno kajanje” se može primijeniti pod sljedećim uslovima: izvršenje krivičnog djela koje nije teško i to po prvi put; predaja učinioca uz puno priznanje krivice: pomoć u otkrivanju djela; kada okrivljeni postane saradnik pravosudnog sistema: naknada štete nastale kao posljedica krivičnog djela i nepostojanje dalje društvene opasnosti usljed takvog kajanja.
40. Kada je to prikladno, može biti korisna primjena posredovanja i pomirenja u krivičnim stvarima zajedno sa alternativnim mjerama krivičnom gonjenju.
41. Ukoliko se data lica saglase sa alternativnim mjerama, prema njima neće biti preduzeto krivično gonjenje. U nekim zemljama, u kaznenu evidenciju se ne unosu podatak o mjeri. Ukoliko se, međutim, mjera ne poštuje, može doći u obzir krivično gonjenje i osuda učinioca.

## **POLOŽAJ OŠTEĆENOG**

42. Od suštinske je važnosti da se zaštite prava oštećenih i, u državama koje priznaju diskreciono krivično gonjenje, da oštećeni, bilo da se radi o pojedincima ili zvanično ovlašćenim grupama, imaju pravo da traže preispitivanje u slučaju odbacivanja krivične prijave usljed primjene alternativne mjere krivičnom gonjenju. U nekim zemljama, u određenim restriktivno određenim slučajevima krivičnih djela kojima se ne nanosi šteta zajednici, oštećeni čak imaju pravo da odluče da li će krivično gonjenje biti preduzeto ili ne.
43. Alternativne mjere treba da predstavljaju primjeren odgovor srazmjeran krivičnom djelu koje je učinjeno i ometanju ili patnji koje je isto uzrokovalo.
44. Pokazuje se da je za sprječavanje razvijanja tendencija preuzimanja zakona u svoje ruke, nepostojanja razumijevanja oštećenih i daljeg trajanja opasnih sporova naročito poželjno i djelotvorno uključiti oštećene u izbor postupka i odlučivanje o sadržini mjere (slučajevi posredovanja, obeštećenja ili poravnaja).

## **ZAKLJUČCI**

45. Na osnovu sprovedenog istraživanja među državama članicama Savjeta Evrope, a u skladu sa preporukama Konferencije vrhovnih državnih tužilaca koja joj je prethodila, CCPE je mišljenja da:



- a. moderno krivično pravosuđe koje je prilagođeno potrebama naših društava treba da koristi alternative krivičnom gonjenju kada priroda krivičnog djela i okolnosti pod kojima je ono izvršeno to omogućavaju, dok bi nadležni državni organi trebalo da osiguraju obrazovanje i informisanje javnosti o prirodi i prednostima koje za javni interes imaju alternativne mjere krivičnom gonjenju;
- b. izricanje novčanih kazni i kazni zatvora samo sebi ne predstavlja u dovoljnoj mjeri djelotvoran i senzitivan odgovor na kršenje zakona u 21. vijeku, u smislu zaštite od ponovnog vršenja krivičnih djela, otklanjanja štetnih posljedica, trajnog rješavanja sporova ili ispunjavanja očekivanja društva i oštećenih;
- c. države članice takođe treba da uzmu u obzir pravna akta i nove mogućnosti prilikom definisanja odgovarajućih i različitih odgovora na krivična djela;
- d. u cilju unaprjeđenja pravičnog, konzistentnog i efikasnog rada državnih tužilaca, treba utvrditi jasna pravila, opšte smjernice i kriterijume za implementaciju krivične politike koja se odnosi na alternative krivičnom gonjenju; nadležnim državnim organima se stoga savjetuje da usvoje takve odredbe koje će biti objavljene kako bi se postigla djelotvorna primjena ovih mjera;
- e. alternativne mjere se moraju primjenjivati pravično i dosljedno u skladu sa nacionalnim smjericama, kad iste postoje, u skladu sa načelom jednakosti pred zakonom i u cilju onemogućavanja proizvoljnog donošenja odluka u pojedinačnim predmetima;
- f. kako bi se garantovala transparentnost i odgovornost, tužioci bi trebalo da imaju mogućnost da izvještavaju o razlozima za korišćenje alternativnih mjera na lokalnom, regionalnom ili nacionalnom nivou, preko medija ili javnih izvještaja, a da se pri tome izbjegne neopravdano miješanje u nezavisnost ili samostalnost tužioca;
- g. treba opredijeliti odgovarajuće materijalne i ljudske resurse državnom tužilaštvu i drugim nadležnim državnim organima kako bi se mogao pružiti efikasan, relevantan i brz odgovor putem alternativnih mjera;
- h. uvođenje alternativnih mjera ne bi trebalo da se vodi ekonomskim motivima, već ciljevima postizanja pravde visokog kvaliteta i brzih i djelotvornih ishoda;
- i. tužioci bi trebalo da iniciraju i da, onda kada imaju potrebna ovlašćenja, djelotvorno primjenjuju takve alternativne mjere; ne bi smjelo da postoji nepri-mjereno miješanje u aktivnosti tužilaca kada koriste svoja diskreciona ovlašćenja u vezi sa takvim mjerama;
- j. države članice i relevantni državni organi bi trebalo da razviju relevantne strukture i programe za obuku i da podrže udruženja i profesionalne organizacije koje su sposobne da pruže kvalitetnu pomoć u primjeni alternativa krivičnom gonjenju;
- k. alternativne mjere moraju da štite interese oštećenih i da dodatno omogućće da isti budu u potpunosti uzeti u obzir preko kvaliteta naknade štete, brzine

odgovora, i, kada je to prikladno, otvaranja dijaloga između učinioca i oštećenog;

- l. alternativne mjere krivičnom gonjenju ne bi smjele nikada da liše oštećene njihovih prava da traže zaštitu svojih prava;<sup>39</sup>
  - m. alternativne mjere ne bi smjele nikada da vode zaobilaženju pravila pravičnog suđenja izricanjem mjere licu koje je nevino ili koje ne bi moglo biti osuđeno zbog procesnih prepreka, poput zastarjelosti krivičnog gonjenja, ili kada postoji sumnja u pogledu odgovornosti identifikovanog učinioca ili opsega štetne posljedice nastale izvršenjem krivičnog djela;
  - n. prihvatanje jedne alternativne mjere bi trebalo da isključi, nakon što je ista izvršena, preduzimanje krivičnog gonjenja u vezi sa istim činjenicama (ne bis in idem);
  - o. ukoliko se osumnjičenima nude alternativne mjere, trebalo bi ih informisati da li odbijanje ili nezadovoljavajuće poštovanje istih od njihove strane može predstavljati osnov za preduzimanje krivičnog gonjenja protiv njih;
  - p. države članice i relevantni državni organi kojima su stavljene na raspolaganje naročito informacije koje je prikupio CCPE bi mogli da razmotre dobre prakse iz drugih sistema kako bi ojačali kvalitet njihovog odgovora na krivična djela;
  - q. države članice mogu razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih i multilateralnih sporazuma kako bi se na teritoriji druge države primijenile određene alternativne mjere poput naloga za liječenje, kurseva za vozače ili kurseva roditeljstva, itd.
46. CCPE preporučuje da Komitet ministara Savjeta Evrope razmotri pitanje alternativnih mjera krivičnom gonjenju u pogledu njihove djelotvorne primjene u državama članicama, kao i moguću izradu odgovarajućih obavezujućih i neobavezujućih pravnih akata o alternativnim mjerama krivičnom gonjenju i njihovom prekograničnom izvršenju.
47. CCPE želi da na neki od svojih sastanaka pozove jednog ili više tužilaca iz različitih pravosudnih sistema, koji su bili angažovani na djelotvornoj primjeni alternative krivičnom gonjenju, kako bi se upoznao sa njegovim/njenim/njihovim iskustvima i pripremio audiovizuelni zapis za prosljeđivanje nadležnim organima.
48. CCPE je na raspolaganju za saradnju sa CDPC-om, CCJE-om i CEPEJ-om kako bi se ova tijela upozнала u svom postupanju sa stavovima tužilaca koje CCPE predstavlja o pitanju alternativnih mjera krivičnom gonjenju.

---

39 Vidi Preporuku br. R(85)11 Komiteta ministara o položaju oštećenog u okviru krivičnog zakona i postupka.